

Beleid Muziekonderwijs Basisschool St. Jozef 2024 - 2028

Aangepast: februari 2024

Op basisschool St. Jozef (Jozefschool) werken wij voor muziekonderwijs met de methode 123ZING. Deze methode biedt een complete doorlopende leerlijn zodat aan het eind van elk jaar alle kerndoelen behaald zijn. De methode sluit aan bij de kerndoelen van het SLO: 54, 55 en 56.

De volgende aspecten van muziekonderwijs komen in de 123ZING methode aan de orde:

- Alle 5 domeinen van muziek (zingen, bewegen, lezen en noteren, luisteren, maken).
- Leren in muziek, zelf doen.
- Zingen in de klas en zangtechnieken.
- Opdoen van ritmische, melodische en harmonische vaardigheden.
- Kennismaken met stijlen en instrumenten.

Globale (muziek) ontwikkeling

Groep 1-2:

Het kind heeft plezier in het samen zingen. Vanwege de ontwikkeling van de stem en het gehoor zijn de liedjes nog kort, eenvoudig en relatief klein van omvang (5-6 tonen). Het jonge kind is beweeglijk en kan zich slechts kort concentreren. Daarom komt bewegen op muziek veel aan bod: al bewegend leert het kind dat muziek snel, langzaam, kort, lang, hoog of laag kan zijn. Bij het muziek maken is het kind nog sterk gericht op het ontdekken van instrumenten/klanken en gaat daarbij vrij solistisch en experimenterend te werk.

Groep 3-4:

Door het toegenomen (muzikale) geheugen en concentratievermogen, kan het kind van deze leeftijd langere liedjes zingen. Door betere stembeheersing hebben de liedjes een grotere toonsomvang en bevatten sprongen. Bewegen speelt nog steeds een grote rol. Door het begin van lees- en schrijfonderwijs krijgt het kind begrip voor eenvoudige (grafische) notatievormen, die gebruikt kunnen worden om muziek mee te spelen en/of te ontwerpen of ter ondersteuning van het muziek beluisteren.

Groep 5-6:

Op deze leeftijd zingt en speelt het kind met toenemende vaardigheden, expressie en bewustzijn van de eigen bijdrage aan het gezamenlijk resultaat. Door zijn sociale ontwikkeling kan het in groepjes muziek ontwerpen (componeren) en uitvoeren. Het kind begint vaker de eigen muzikale prestaties af te zetten tegen de gangbare conventies - of 'iets klinkt zoals de muziek om hen heen' wordt steeds belangrijker.

Groep 7-8:

Onder invloed van de (pre-) puberteit kan de stem van het kind in deze leeftijd gaan veranderen. Ook wordt het kind zich steeds meer bewust van wat anderen van hem vinden, hetgeen van invloed kan zijn op (de beleving van) het zingen. De eigen muziekcultuur van het kind gaat een steeds grotere rol spelen, zowel in zijn dagelijks leven als in de muziekles. Dit heeft consequenties voor de keuze van lied, speel- en luistermateriaal: kinderen zingen graag Engelstalige liedjes en canons, luistervoorbeelden komen

vaker uit de eigen muziekcultuur. Tegelijkertijd wordt in deze leeftijdsfase de wereld van het kind steeds groter. Dit brengt met zich mee dat ook zijn muzikale wereld vergroot wordt, door hem, naast muziek uit de eigen cultuur, in contact te (blijven) brengen met een breed aanbod aan stijlen, genres en culturen.

Kerdoel 54 Muziek

De leerlingen leren beelden, **muziek**, taal, spel en beweging te gebruiken, om er gevoelens en ervaringen mee uit te drukken en om er mee te communiceren.

Het gaat er vooral om dat kinderen zich muzikaal kunnen ontwikkelen. Dat kan door ze bewust om te laten gaan met de gevoelens die liederen, muziekstukjes en verschillende luisterfragmenten bij hen oproepen. Zowel met muziek die zij zelf maken als met muziek die zij beluisteren.

Kinderen ervaren steeds weer dat muziek iets met hen doet. Ze ervaren echter ook dat zij iets met muziek kunnen doen (zingen, spelen, improviseren, componeren, luisteren). En daarmee ontstaat er een vorm van communicatie tussen mensen en muziek.

In de communicatie tussen kinderen speelt muziek een belangrijke rol. Ze communiceren met muziek maar ook over muziek die iets voor hen betekent.

Voor kinderen is ook het vocale aspect van de communicatie erg belangrijk: praat je hoog, laag, hard of zacht, gevarieerd, snel, langzaam. Kunnen ze hun stem zo gevarieerd gebruiken? De fijne beheersing van deze verschillende mogelijkheden van hun stem komt juist bij zingen veel aan de orde.

Zingen biedt ook een kans op het leren en trainen van de taal. Oefening, uitspraak, begripsvorming en consolidatie van de woordenschat zijn voortdurend aan de orde. Daarmee is het vooral van belang voor taalzwakke kinderen.

Domein Zingen

groep 1 en 2	groep 3 en 4	groep 5 en 6	groep 7 en 8
<ul style="list-style-type: none"> • eenstemmige, korte en ritmisch eenvoudige liedjes, verbonden met het thema of onderwerp • liedjes in het toongebied d' – b' • eenvoudige structuren met veel herhalingen in de tekst en de melodie 	<ul style="list-style-type: none"> • eenstemmige, korte en ritmisch eenvoudige liedjes, verbonden met het thema of onderwerp • liedjes in het toongebied c – c' • verschillende maatsoorten • eenvoudige structuren met herhalingen en afwisselingen in de tekst en de melodie • gezongen met begeleiding van een 'meezing cd' • aandacht voor articulatie en zuiverheid 	<ul style="list-style-type: none"> • eenstemmige en meerstemmige liederen (canons), couplet-refrein liederen die verbonden worden met het thema of onderwerp • liedjes in het toongebied c' – d' • afkomstig uit de eigen en andere culturen • ritmisch gecompliceerder en muzikaal uitdagender • complexere structuren met herhalingen, contrasten en variaties in tekst en melodie • gezongen met begeleiding van een 'meezing cd' • aandacht voor articulatie en zuiverheid 	<ul style="list-style-type: none"> • eenstemmige en meerstemmige liederen (canons), couplet-refrein liederen, liederen die om een langere adem vragen en die verbonden worden met het thema of onderwerp • liedjes in het toongebied a – f'' • afkomstig uit de eigen maar ook uit andere culturen, taalgebieden en muzikale stijlen • ritmisch gecompliceerder en muzikaal uitdagender • langere, complexe structuren met herhalingen, contrasten en variaties in tekst en melodie • gezongen met begeleiding van een 'meezing cd' • aandacht voor articulatie, dynamische verschillen, zuiverheid en voordracht

Domein Luisteren

groep 1 en 2	groep 3 en 4	groep 5 en 6	groep 7 en 8
<ul style="list-style-type: none"> • muziek afkomstig uit verschillende stijlperiodes en culturen • de muziek is eenduidig en duidelijk van karakter • de muziek is helder en eenvoudig van structuur 	<ul style="list-style-type: none"> • muziek, afkomstig uit verschillende stijlperiodes en culturen, in wisselende fragmenten (tot twee minuten), verbonden met het thema of onderwerp • de muziek is eenduidig en duidelijk van karakter • de muziek draagt meerdere betekenissen • de muziek is helder en eenvoudig van structuur • de muziek kent meerdere herhalingen en afwisselingen 	<ul style="list-style-type: none"> • muziek, afkomstig uit verschillende stijlperiodes en culturen, in korte maar ook langere fragmenten (twee á drie minuten), verbonden met het thema of onderwerp • de muziek kent meerdere betekenissen of ontwikkelingen • naast vormprincipes (herhaling, contrast en variatie) komen ook vormeenheden (motief, thema, muzikale zinnen) aan de orde 	<ul style="list-style-type: none"> • muziek, afkomstig uit verschillende stijlperiodes en culturen; in langere fragmenten (tot circa vier minuten), verbonden met het thema of onderwerp • de muziek draagt meerdere betekenissen en/of ontwikkelingen in zich • naast vormprincipes (herhaling, contrast en variatie) komen ook vormeenheden (motief, thema, muzikale zinnen) en compositievormen (zoals canon, rondo en variatievormen) aan de orde

Domein Muziek maken

groep 1 en 2	groep 3 en 4	groep 5 en 6	groep 7 en 8
<ul style="list-style-type: none"> • korte klankbeelden spelen van betekenisvolle situaties • de maat spelen bij liedjes • spelen van tegenstellingen: hard-zacht, hoog-laag, snel-langzaam • experimenteren met verschillende klankkleuren en bespeelmogelijkheden • korte speelstukjes maken met herhalingen 	<ul style="list-style-type: none"> • klankbeelden ontwerpen en spelen van betekenisvolle situaties met stiltemomenten • de maat en het ritme spelen bij liedjes • spelen van tegenstellingen: hard-zacht, hoog-laag, snel-langzaam • experimenteren met verschillende klankkleuren en bespeelmogelijkheden • speelstukjes met herhalingen en contrasten uitvoeren 	<ul style="list-style-type: none"> • klankbeelden ontwerpen en spelen van betekenisvolle situaties met stiltemomenten en een bepaalde ontwikkeling • de maat, het ritme en eenvoudige ritmische patronen spelen bij liedjes • spelen van tegenstellingen: hard-zacht, hoog-laag, snel-langzaam • experimenteren met verschillende klankkleuren en bespeelmogelijkheden die passen bij het instrument • speelstukjes ontwerpen en spelen met: <ul style="list-style-type: none"> - vormprincipes (herhalingen, contrasten) - vormeenheden (motieven, thema's, muzikale zinnen) - vormtechnieken (echo, imitatie, ostinaat) 	<ul style="list-style-type: none"> • klankbeelden van betekenisvolle situaties met stiltemomenten, een bepaalde ontwikkeling en herhalingen • de maat, het ritme en eenvoudige ritmische patronen spelen bij liedjes ook als voorspel, naspel en begeleiding • spelen van tegenstellingen en overgangen: hard-zacht, hoog-laag, snel-langzaam • experimenteren met verschillende klankkleuren en bespeelmogelijkheden die passen bij instrumenten • speelstukjes ontwerpen en spelen waarin centraal staan: <ul style="list-style-type: none"> - vormprincipes (herhalingen, contrasten, variaties) - vormeenheden (motieven, thema's, muzikale zinnen) - vormtechnieken (echo, imitatie, ostinaat) • eenvoudige grafisch of traditioneel genoteerde speelstukjes

- begeleiding maken bij rap

Domein Muziek vastleggen

groep 1 en 2	groep 3 en 4	groep 5 en 6	groep 7 en 8
<ul style="list-style-type: none"> • het onderwijs speelt zich altijd af binnen situaties die betekenis hebben voor de kinderen • de geluiden/klanken van verschillende klankbronnen (bijvoorbeeld klankstaaf, triangel, fluit) grafisch noteren en spelen 	<ul style="list-style-type: none"> • het onderwijs speelt zich altijd af binnen situaties die betekenis hebben voor de kinderen • de geluiden/klanken van verschillende klankbronnen (bijvoorbeeld klankstaaf, triangel, fluit) grafisch noteren en spelen • korte-lange, hoge-lage, harde-zachte geluiden grafisch vastleggen en spelen • grafisch vastleggen van herhalingen en contrasten • klankstukjes ontwerpen van circa een minuut 	<ul style="list-style-type: none"> • het onderwijs speelt zich altijd af binnen situaties die betekenis hebben voor de kinderen • grafisch vastleggen en spelen van korte, lange, hoge-lage, harde-zachte geluiden • klankstukjes ontwerpen waarin een bepaalde ontwikkeling plaats vindt van circa een minuut • kennismaken met de basisprincipes van traditionele notatie • spelen van eenvoudige ritmes met kwart, halve en hele noten 	<ul style="list-style-type: none"> • het onderwijs speelt zich altijd af binnen situaties die betekenis hebben voor de kinderen • grafisch vastleggen en spelen van korte, lange, hoge-lage, harde-zachte geluiden met hun verschillende overgangen en combinaties (bijvoorbeeld een lang, hoog, zacht geluid dat langzaam zachter wordt) • klankstukjes ontwerpen waarin een bepaalde ontwikkeling plaatsvindt van circa anderhalve minuut • kennismaken met de basisprincipes van de traditionele notatie (vijflijnige notenbalk, vorm van de noten, plaats van de noten, vioolsleutel, meerstemmigheid) • spelen van eenvoudige ritmes met kwart, halve en hele noten en de daarbij behorende rusten

Domein Bewegen

groep 1 en 2	groep 3 en 4	groep 5 en 6	groep 7 en 8
<ul style="list-style-type: none"> • bewegen bij - of naar aanleiding van (dans- en speel)liederen • met bewegingen uitbeelden van de muzikale aspecten van betekenisvolle situaties bij het luisteren naar muziek 	<ul style="list-style-type: none"> • bewegen bij - of naar aanleiding van (dans- en speel)liederen • met bewegingen uitbeelden van de muzikale aspecten van betekenisvolle situaties bij het luisteren naar muziek • met bewegingen de vorm van liederen of muziekfragmenten weergeven 	<ul style="list-style-type: none"> • bewegen bij - of naar aanleiding van (dans-)liederen • met bewegingen uitbeelden van de muzikale aspecten van betekenisvolle situaties bij het luisteren naar muziek • bewegen op: <ul style="list-style-type: none"> - vormprincipes (herhalingen, contrasten) - vormeenheden (motieven, thema's, muzikale zinnen) - vormtechnieken (echo, imitatie, ostinaat) in liederen of muziekfragmenten 	<ul style="list-style-type: none"> • bewegen bij - of naar aanleiding van (dans-)liederen • met bewegingen uitbeelden van de muzikale aspecten van betekenisvolle situaties bij het luisteren naar muziek • bewegen op: <ul style="list-style-type: none"> - vormprincipes (herhalingen, contrasten, variaties) - vormeenheden (motieven, thema's, muzikale zinnen) - vormtechnieken (echo, imitatie, ostinaat) in liederen of muziekfragmenten

Kerdoel 55

De leerlingen leren op eigen werk en dat van anderen te reflecteren.

Het kan hierbij gaan om het reflecteren op het werk van leerlingen zelf, maar ook om werk van professionele componisten en musici. Reflectiemomenten komen voor tijdens verschillende lesfasen: oriëntatie, uitvoering en nabeschuiving.

Kerdoel 56

De leerlingen verwerven enige kennis over en krijgen waardering voor aspecten van cultureel erfgoed. Zij komen zoveel mogelijk in aanraking met erfgoed en kunst in de directe omgeving van de school. Zowel binnen de school als buiten de school. Het gaat erom dat kinderen kunst en erfgoed beleven en leren bevragen. Op die manier ontwikkelen zij kennis over cultureel erfgoed met het uiteindelijke doel daarvoor waardering te ontwikkelen.

Hoe ziet dit eruit in de lessen van de 123ZING methode

Domein Zingen

Het domein 'zingen' neemt een zeer prominente plaats in: zingen is de kern van de methode. De visie van 123ZING luidt dat je via zingen gemakkelijker tot meer muziek komt. Daarom vormen de liedjes de basis van de methode. De liedjes houden rekening met het stembereik en de belevingswereld van de leerlingen. Naast het zingen van liedjes, hecht 123ZING belang aan 'gezond zingen'. Er is aandacht voor stemvorming door middel van laagdrempelige en actieve zanglessen bij een lied. Daarbij maakt de methode gebruik van aansprekende werkvormen.

groep 1 en 2	groep 3 en 4	groep 5 en 6	groep 7 en 8
<ul style="list-style-type: none"> -Klankverkenning -Stemexpressie -Voor en na zingen -Verkennd improviseren 	<ul style="list-style-type: none"> -Zie groep 1/2, plus: -Eenvoudige wisselzang (om en om zingen) -Rondjes (circle songs) -Improviseren 	<ul style="list-style-type: none"> -Zie groep 3/4, plus: -Canon -Rap -Vocaal improviseren -Dynamisch zingen -Tweestemmig zingen 	<ul style="list-style-type: none"> -Zie groep 5/6, plus: -In kleine groepjes zingen -Coöperatief werken aan een lied -Bewust vocaal improviseren -Ontdekken van eigen stem: met lef zingen -Meerstemmig zingen -Zingen van eigen teksten

Domein Luisteren

Er komen vijf manieren van luisteren aan de orde:

1. Motorisch luisteren (muziek naar beweging vertalen)
2. Affectief luisteren (emotie)
3. Analytisch luisteren (naar klankeigenschappen)
4. Betekenisvol luisteren (interpretatie)
5. Waarderend luisteren (smaakontwikkeling)

Door middel van quizen en korte luistervragen komen de manieren van luisteren binnen het lied- en lesmateriaal aan de orde. Er is in de middenbouw speciaal aandacht voor het leren herkennen van instrumenten en hun klankmogelijkheden. Daarnaast leren leerlingen muziekstijlen herkennen en kunnen ze zich uitspreken over hun eigen muzieksmaak.

groep 1 en 2	groep 3 en 4	groep 5 en 6	groep 7 en 8
<ul style="list-style-type: none"> -Klankeigenschappen omzetten in beweging -Luisteren en herkennen van contrasten in muziek: hard/zacht, kort/lang, hoog/laag, snel/langzaam en wel/geen muziek -Basale emoties koppelen aan muziekfragmenten -Buitenmuzikale klanken herkennen 	<ul style="list-style-type: none"> -Zie groep 1/2, plus: -Vanuit klank herkennen van het basale schoolinstrumentarium 	<ul style="list-style-type: none"> -Zie groep 3/4, plus: -Vanuit klank herkennen van eenvoudig Westers pop- en klassiek instrumentarium -Een eigen interpretatie vormgeven aan de hand van een luisterfragment 	<ul style="list-style-type: none"> -Zie groep 5/6, plus: -Vanuit klank herkennen van eenvoudig instrumentarium van wereldmuziek -De eigen muzieksmaak beschrijven en voorzien van inhoudelijke argumenten

Domein Muziek maken (spelen)

Dit is een methode waar wordt geleerd ín muziek. Het maken van muziek staat voorop. Door te zingen, spelen, klappen, tikken, stampen enzovoorts worden muzikale vaardigheden aangeleerd én ontdekken de leerlingen dat muziek maken goed samenwerken is. In de methode wordt het gebruik van schoolinstrumenten gestimuleerd, maar ook wordt gewerkt met huis-, tuin- en keukenmateriaal. Voor zowel ritmisch als melodisch musiceren zijn speciale meespeelvideo's ontwikkeld voor boomwhackers en ritme-instrumenten. Daarnaast is het eigen lichaam ook een belangrijk instrument. Bodypercussie speelt een grote rol binnen dit domein.

groep 1 en 2	groep 3 en 4	groep 5 en 6	groep 7 en 8
<ul style="list-style-type: none"> -Ritmisch musiceren door voor- en naspel -Meespelen van de puls/maat van een lied op verschillende instrumenten -Verklanken van buitenmuzikale onderwerpen 	<ul style="list-style-type: none"> -Zie groep 1/2, plus: -Meespelen van eenvoudige ritmes bij een lied -Muziek maken door geleide improvisatie -Melodisch musiceren mbv meespeelvideo's voor boomwhackers en melodisch instrumentarium zoals klokkenspel en xylofoon 	<ul style="list-style-type: none"> -Zie groep 3/4, plus: -Improviseren op een lied of beat -Groepscomposities maken en uitvoeren, met gebruik van verschillende klankbronnen 	<ul style="list-style-type: none"> -Zie groep 5/6, plus: -Groepscomposities maken vanuit verschillende vormen van muziek (ritmisch, melodisch, improvisatie) en met gebruik van verschillende klankbronnen

Domein Muziek vastleggen (lezen en noteren)

123ZING gaat uit van praktisch doen en hecht belang aan goede ritmische vorming. Binnen dit domein staat de ritmische leerlijn centraal. Melodische traditionele notatie, oftewel het kunnen lezen van noten op toonhoogte, komt niet direct aan bod voor de leerling. Wel is de partituur beschikbaar voor leerkrachten en kan melodische traditionele notatie in verwerkingsopdrachten voorkomen als kennismaking met het notenschrift.

In groep 1 t/m 4 staat het pulsbesef en het 'voelen' en herkennen van het ritme centraal. Er wordt gewerkt vanuit ritmische steunwoorden en ondersteunend beeld. Ritmes worden verklankt vanuit de klankeigenschappen van drie verschillende groepen ritme-instrumenten te weten 'laag, midden en hoog'.

In groep 5 t/m 8 wordt, naast het uitbreiden van de vaardigheden binnen grafische notatie, kennisgemaakt met de traditionele ritmische notatie.

groep 1 en 2	groep 3 en 4	groep 5 en 6	groep 7 en 8
<ul style="list-style-type: none"> -Beeldnotatie van muzikale parameters -Werken met steunwoorden -Beeldnotatie voor de tekst 	<ul style="list-style-type: none"> -Werken met steunwoorden -Grafische notatie (bv stippen, strepen, lijnen) en pictogrammen voor de instrumenten -Beeldnotatie voor de tekst 	<ul style="list-style-type: none"> -Kennismaking ritmische traditionele notatie (hele noot, halve noot, kwart noot, achtste noot, zestiende noot, rusten) -Grafische notatie 	<ul style="list-style-type: none"> -Ritmische traditionele notatie (hele noot, halve noot, kwart noot, achtste noot, zestiende noot, rusten) -Grafische notatie -Verschillende maatsoorten

Domein Bewegen

Het voelen van het ritme en de puls binnen muziek, het dansant reageren op muzikale tegenstellingen en het toevoegen van beweging aan een lied, zijn binnen de methode belangrijke pijlers. Naast het ontwikkelen van muzikale vaardigheden door beweging, geeft beweging nog meer voordelen binnen de methode: het onthouden van tekst, het letterlijk in beweging komen ter opwarming en vrije dansexpressie zorgen voor een brede muzikale ontwikkeling.

groep 1 en 2	groep 3 en 4	groep 5 en 6	groep 7 en 8
<ul style="list-style-type: none"> -Lopen in de maat/puls -Bewegen op geleide van muziek -Beeldend bewegen 	<ul style="list-style-type: none"> -Zie groep 1/2, plus: -Ritmische verwerking in beweging dmv eenvoudig bodypercussion 	<ul style="list-style-type: none"> -Mee dirigeren van de muziek -Dansante bewegingen toevoegen aan een muziekstuk of lied op geleide van emotie/interpretatie (dansexpressie) -Klankeigenschappen omzetten in niet vaststaande bewegingen (improviseren in beweging) -Beweging en lichaam gebruiken om geluiden te maken 	<ul style="list-style-type: none"> -Het domein beweging gaat nog meer over in dansexpressie door toevoeging van eenvoudige choreografieën -Eigen inbreng leerlingen stimuleren (coöperatief werken) -Improviseren in beweging wordt verder gestimuleerd: er moet rekening gehouden worden met de muzikale gegevens van het muziekstuk

Verankering van het muziekonderwijs binnen Jozefschool

Hoe we dit in de praktijk zien:

- In iedere groep, groep 1 t/m 8, wordt **per week minimaal 30 minuten** muziekonderwijs gegeven. Muziek wordt als **apart vak op het rooster** gezet.
- We leren de kinderen dat muziek een serieus vak is. Natuurlijk is bezig zijn met muziek leuk, gezellig en ontspannend, maar we verwachten een serieuze houding, zowel bij de leerkracht als bij de kinderen.
- We leren de kinderen ook hoe ze op de juiste manier met de verschillende instrumenten omgaan (Twijfel je zelf over het juiste gebruik, dan vraag je het even na).
- Bij iedere les stellen wij een doel, deze staan bij de lessen van 123ZING aangegeven in de voorbereiding.
- Het schooljaar wordt opgedeeld in 5 periodes van ongeveer 6 à 7 weken. Na elke vakantie start een nieuwe periode. Per periode staat een muzikaal thema uit de SLO leerlijn muziek centraal met een kant-en-klaar aanbod liedjes en muzikale lesactiviteiten. Binnen elk thema leren de leerlingen nieuwe praktische vaardigheden om samen muziek te maken en te begrijpen. Er wordt gewerkt met leerlijn A en B; hetzelfde thema wordt het tweede jaar op een andere manier aangeboden.
Schooljaar 2023-2024 leerlijn B. Schooljaar 2024-2025 Leerlijn A. Schooljaar 2025-2026 leerlijn B. Enzovoorts.
- Iedere periode start na een vakantie en begint met een energieke interactieve video les (10-15 minuten) via het digibord als introductie op het muzikale thema. De bijbehorende themaliedjes en muzikale lesactiviteiten kunnen vervolgens uitgevoerd worden op momenten naar keuze gedurende de periode. Er zijn naast de vaste onderdelen ook keuze-onderdelen die naar behoefte ter verdieping kunnen worden ingezet.
- De tijdsinvestering per periode is in totaal 2 à 3 uur. (Dit kan worden ingezet als 30 minuten muziekles per week, maar bijvoorbeeld ook meerdere keren 5 à 10 minuten verspreid over de week.)
- Minimaal één keer per jaar wordt er aan samenzang gedaan, zowel met het team als met de kinderen. Dit gebeurt bijvoorbeeld met de Kinderboekenweek/ Sinterklaas/Kerst.
- We streven er naar minimaal één keer per jaar op een studiedag met het hele team te werken aan muziekonderwijs, hierbij wisselen we lesideeën uit en worden de teamleden op de hoogte gebracht van wat er allemaal mogelijk is vanuit 123ZING.
- De muziek coördinator houdt vinger aan de pols bij het team. Zij is de vraagbaak in de school omtrent muziekonderwijs.
- De muziek coördinator houdt het team op de hoogte van de nieuwste lessen/liedjes van 123ZING. (Doorsturen van de nieuwsbrief 123-ZING)
- Er zijn binnen de school twee kisten met muziekinstrumenten, Boomwhackers en Kazoos. Deze worden ingezet bij de muzieklessen. In de kisten zit een overzicht van welke instrumenten bij de 123ZING lessen worden gebruikt en welk symbool daarbij hoort.
- We zorgen er met elkaar voor dat de spullen heel en compleet blijven. Gaat er iets mis, dan wordt dit gemeld bij de muziek coördinator.
- De leerlingen hebben thuis toegang tot de Kidspagina waarop de aangeboden liedjes te vinden zijn.

Bijlage 1 Theorie

Uit het onderzoek 'Wat muziek doet met de kinders Hersenen' geanalyseerd door Mark Mieras

Muziekonderzoek is hot, een voorlopige conclusie is: "Zingen en musiceren ondersteunt de ontwikkeling van sleutelvaardigheden als luisteren en lezen en stimuleert de emotionele intelligentie."

Ook wordt er door een onderzoekster gezegd: "Met alles dat we nu weten over de positieve effecten van muzikale training, ontkomen we er niet aan om alle kinderen een gelijke kans te geven om met muziek hun luistervaardigheid te ontwikkelen. De vereiste grootschalige inspanning om muzikale training op jonge leeftijd aan te bieden, kan alleen worden bereikt op school."

Auditieve training en emotionele intelligentie

In onze samenleving is de overdracht van informatie nog altijd grotendeels afhankelijk van gesproken taal, en daarmee van het auditieve systeem. Het soepel decoderen van spraak is belangrijk bij alles wat leerlingen doen en leren, door omgevingsgeluiden wordt het decoderen verstoord. Hoe meer decibel, hoe minder leerlingen opsteken.

Muzikale training van kinderen lijkt bij te dragen aan de ontwikkeling van het auditieve systeem.

Volwassenen en kinderen met muzikale scholing zijn beter in staat om de luisteren dan anderen. Ze worden minder gestoord door het achtergrondgedruis.

Na muzikale training zijn de hersenen beter in staat om de ruis uit het geluid weg te filteren en zich te richten op de informatie in het geluid.

Hoe vroeger muzikale training in de jeugd begint, hoe beter de hersenstam zich op de emotie richt: een belangrijke voorwaarde om de emotie van mensen soepel aan te voelen. Muziek stimuleert zo ook de emotionele intelligentie.

Muzikale oefening draagt bij aan het vermogen van de hersenstam om de verborgen boodschap van muziek en gesproken taal te decoderen. Hersenen die muzikaal getraind zijn kunnen beter luisteren.

Muzikale training verdicht vermoedelijk de bundels verbindingen voor de terugkoppeling in de hersenen. Daardoor kan het gehele systeem (de hersenen) beter presteren en wordt luisteren gemakkelijker en kost het minder mentale inspanning.

Met betrekking tot dyslexie (bron ook deels www.muzeekendyslexie.nl)

Goed kunnen luisteren is essentieel om goed te leren lezen. Gebrekkig luisteren kan een kind bij het koppelen van letters en klanken op een dwaalspoor zetten, waarmee het soms de rest van het leven blijft worstelen. Zelfs een relatief korte muzikale training kan het luisteren flink verbeteren en dus helpen om het probleem op te lossen.

Dyslexie is zeker niet alleen een auditief probleem. Dyslectische kinderen hebben meestal op meer vlakken moeite met automatiseren. De rode draad is een te geringe terugkoppeling vanuit de hersenschors naar de hersenstam. De leesproblemen zijn daarvan een symptoom waarbij het haperende auditieve systeem - het onvermogen om goed te luisteren - de directe oorzaak is. Vandaar ook dat achtergrondgeluid de problemen bij dyslectische kinderen versterkt.

Muziek traint de kanalen in de hersenen die een belangrijke rol spelen bij leren lezen. Tijdens de basisschool zijn de betrokken hersendelen sterk in ontwikkeling en daardoor extra gevoelig voor de training. Juist in deze periode kan muziek daarom optimaal bijdragen aan leesprestaties en emotionele intelligentie.

Integratie van hersendelen

Muziek doet behalve op het gehoor ook een beroep op de integratie van auditieve, visuele, motorische en emotionele prikkels.

Muzikale training draagt bij aan de integratie van de hersenen. Die integratie ontwikkelt zich gedurende de kindertijd. Vooral samen musiceren of zingen stimuleert de integratie, denken onderzoekers.

Het combineren van ogen en oren komt ook van pas tijdens een gesprek: musici zijn betere liplezers.

Het is niet eenvoudig om precies aan te geven wat de integratie van hersengebieden precies oplevert.

De integratie is in verband gebracht met de eigenschappen als creativiteit, associatief denken en

verbeeldingskracht. Een voorspoedige integratie draagt vermoedelijk ook bij aan vlot leren lezen.

Een opvallend effect van muzikale training is betere aandacht en een beter werkgeheugen. Een goed

werkgeheugen is behulpzaam bij het oplossen van problemen, en draagt zo bij aan intelligentie. Dit

verklaart het bescheiden maar significante effect van muzikale training op IQ-scores.

Conclusie van Mark Mieras

Er wordt voortdurend onderzoek gedaan naar de effecten van muziek op hersenontwikkeling. De belangrijkste conclusies zijn:

- Zelf muziek maken heeft aanzienlijk meer impact dan passief luisteren naar muziek.
- Door de invloed op de ontwikkeling van het auditieve systeem raakt muzikale training bij kinderen aan primaire functies als luisteren, taalverwerving, leesvaardigheid en emotionele intelligentie.
- Muzikale training ondersteunt de behandeling van dyslexie, onder andere door verbeterde concentratie en een verhoogde integratie van hersendelen.
- Zingen en muziek maken is een instrument voor de ontwikkeling van jonge hersenen.

Uit het artikel 'Muziek geeft een beter leven' van neuropsycholoog Erik Scherder

Muziek beluisteren, en vooral zelf muziek maken, draagt enorm bij aan de ontwikkeling van het empathische vermogen.

Bij kinderen die musiceren wordt de verbindingbalk tussen beide hersenhelften groter. De hersenhelften gaan daardoor beter met elkaar communiceren en dat is ongelooflijk belangrijk.

Als je naar muziek luistert waar je van houdt, zie je in de hersenen allerlei samenwerkingen in het netwerk ontstaan.

Uit het artikel 'Zingen is gezond' van Tania Kross

"Zingen heeft fysieke voordelen, want het is een aerobe activiteit die de zuurstof in het bloed verhoogt en het oefent de grote spiergroepen in het bovenlichaam, zelfs bij het zitten. Zingen heeft

psychologische voordelen vanwege het positief effect bij het verminderen van stress door de werking van het endocriene systeem dat gekoppeld is aan ons gevoel van emotionele welzijn.

Psychologische voordelen zijn ook duidelijk wanneer mensen samen zingen, alsmede vanwege het toegenomen gevoel van gemeenschap, verbondenheid en gezamenlijke inspanning. "

Regelmatig oefenen van de stembanden kan zelfs het leven verlengen, zo blijkt uit onderzoek uitgevoerd door de vooraanstaande vocal coach en zangeres Helen Astrid, van The Helen Astrid Singing Academy in Londen.

"Het is een geweldige manier om in vorm te blijven, omdat je je longen en hart traint.

Niet alleen dat; je lichaam produceert 'feel good' hormonen genaamd endorfine, die razen door je lichaam als je zingt."

Wanneer je zingt gaan er muzikale vibraties door je heen en die werken in op je psychologisch en emotioneel landschap. In een groep zingen, voor deze die het ooit deden, is het de meest opwekkende bezigheid ever! Uit een studie gepubliceerd in Australië in 2008 bleek dat van koorzangers de tevredenheid en geluk in het leven hoger lag dan van de gemiddelde niet zingende mens.

Uit het boek en van de site 'Muziek maakt slim'

Wetenschappers tonen aan: Muziek maken:

- Bevordert integratie
- Verbetert sociaal gedrag
- Stimuleert de intelligentie
- Bevordert schoolprestaties
- Vermindert concentratie problemen

Muziek maken is leuk en bovendien hebben wetenschappelijke onderzoeken bewezen dat het een zeer positieve invloed heeft op de intelligentie en de sociale vaardigheden van kinderen. Door zelf muziek te maken wordt het intelligentiequotiënt van kinderen verhoogd en vooral het abstractievermogen en het analytisch denken sterk verbeterd. Het gezamenlijk musiceren versterkt daarbij het groepsgevoel en de discipline, evenals de sociale en emotionele vaardigheden. Bovendien leidt dit tot een positiever zelfbeeld.

Hoe komt dit?

Uit hersenonderzoeken is gebleken, dat bij musicerende kinderen de linker hersenhelft (spraak en intellect) en de rechter hersenhelft (gevoelstoestand) sterker met elkaar verbonden raken dan bij niet-musicerende kinderen. Deze resultaten ontstaan, doordat muziek maken een positieve en stimulerende werking heeft op de neuronale verbindingen. De neuronen worden geactiveerd waardoor er minder afsterven en er betere verbindingen ontstaan. Dat bepaalt uiteindelijk het intelligentieniveau. (Zie: youtube filmpje "How playing an instrument benefits your brain").

In diverse landen deden vooraanstaande wetenschappers onderzoek naar het effect van musiceren op de mens. Deze onderzoeken hebben bewezen dat musiceren een zeer positieve invloed heeft op de gemoedstoestand van de mens, maar ook op de intelligentie. De betekenis van muziek is fundamenteel veel groter dan woorden, beelden of geuren. Dit effect komt voort uit het feit dat onze hersenen zeer gevoelig zijn voor het herkennen van patronen (klank, trillingen) en daarmee een veel diepere betekenis geeft aan alle andere communicatievormen. In feite is muziek een natuurlijke spiritualiteit die door musiceren een nog grotere betekenis krijgt. Uit EEG-onderzoeken is gebleken, dat bij musicerende mensen de linker hersenhelft (spraak en intellect) en de rechter hersenhelft (gevoelstoestand) sterker met elkaar verbonden zijn dan bij niet-musicerende mensen.